

Gemeente Gorinchem

Perspectiefnota 2017-2020



Inhoudsopgave

| | | |
|-----|------------------------------------|----|
| 1 | Inleiding | 2 |
| 2 | Financiële ontwikkeling | 3 |
| 2.1 | Financiële situatie op hoofdlijnen | 3 |
| 2.2 | Ontwikkeling begrotingssaldo | 7 |
| 2.3 | Verloop saldo algemene reserve | 14 |
| 2.4 | Relevante ontwikkelingen | 15 |
| 3 | Overzicht nieuwe investeringen | 20 |
| 4 | Raadsvoorstel (2016-1622) | 22 |
| 5 | Raadsbesluit (2016-1622) | 23 |

1 Inleiding

Voor u ligt de perspectiefnota 2017-2020. Met deze nota starten we de voorbereidingen op de begroting 2017-2020.

De opzet van deze perspectiefnota is in de basis hetzelfde als vorig jaar. Toen is er voor gekozen om de aanbiedingsbrief te schrijven als zelfstandig leesbaar stuk. Hiermee werd bereikt dat de perspectiefnota qua opzet aansloot bij de opzet van de begroting, jaarstukken en tussenrapportages. Daarnaast wordt hiermee bereikt dat de voorgelegde besluitvorming overzichtelijker en meer to-the-point aan u wordt voorgelegd. Op basis van uw positieve reacties hebben wij deze lijn doorgezet.

In voorgaande jaren werden de voorgelegde beleidskeuzes en andere financiële ontwikkelingen uitgewerkt per programma. Omdat echter de wijzigingen in de BBV er toe leiden dat de begroting 2017 volgens een andere programmastructuur wordt opgebouwd (u ontvangt hierover gelijktijdig met deze perspectiefnota een besluit) is de uitsplitsing naar programma niet meer gemaakt. Dit heeft immers geen toegevoegde waarde en draagt niet bij aan de besluitvorming. In het opwerken van de begroting 'nieuwe stijl' (conform het vernieuwde BBV) zullen wij de door u gemaakte keuzes vertalen naar de verschillende nieuwe programma's. Daarnaast is het hoofdstuk 'investeringen' t.o.v. vorig jaar drastisch ingekort; dit betreft alleen het weghalen van dubbelingen in de toelichtingen.

Het resultaat is een zeer compacte perspectiefnota, die inzicht biedt in het meest actuele financiële perspectief, de vermogenspositie, de relevante ontwikkelingen en de beleidskeuzes waarover een integrale afweging plaats moet vinden.

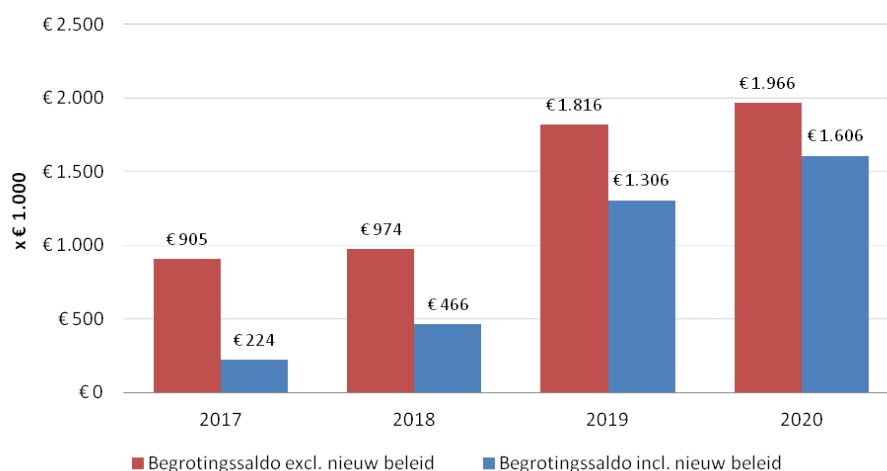
2 Financiële ontwikkeling

2.1 Financiële situatie op hoofdlijnen

De Jaarstukken 2015, de Eerste tussenrapportage 2016 en deze Perspectiefnota 2017-2020 geven veel (financiële) informatie. In deze paragraaf schetsen wij op basis van genoemde stukken een beeld op hoofdlijnen van de huidige en toekomstige financiële situatie.

Exploitatie

In deze perspectiefnota staan de te verwachten exploitatiesaldi voor de jaren 2017 tot en met 2020.



In bovenstaande grafiek is het verwachte begrotingssaldo voor de komende vier jaar weergegeven. De rode kolom is het begrotingssaldo inclusief alle bekende en onontkoombare mutaties. Dat betekent dus inclusief areaaluitbreidingen, wettelijke verplichtingen, autonome ontwikkelingen en nieuw beleid onontkoombaar. Hieruit is te constateren dat de komende vier jaar er een structureel positief resultaat verwacht wordt. Een aantal ontwikkelingen is financieel nog onzeker. Denk hierbij aan de gevolgen van de invoering van de Wet Vennootschapsbelasting, BBV en de omgevingswet. Daarnaast zijn de effecten van de meicirculaire nog niet verwerkt. Deze wordt op het moment van schrijven van deze perspectiefnota geanalyseerd op zijn effecten voor Gorinchem. Hierover zal de raad geïnformeerd worden vóór de behandeling van deze nota in de raadsvergadering van 7 juli aanstaande.

Naast alle verplichte, reeds besloten en onontkoombare mutaties worden er in deze perspectiefnota ook diverse voorstellen gedaan voor nieuw beleid, zowel op het gebied van exploitatie als investeringen. Bij het inventariseren en afwegen van de wensen voor nieuw beleid is zorgvuldig en terughoudend omgegaan.

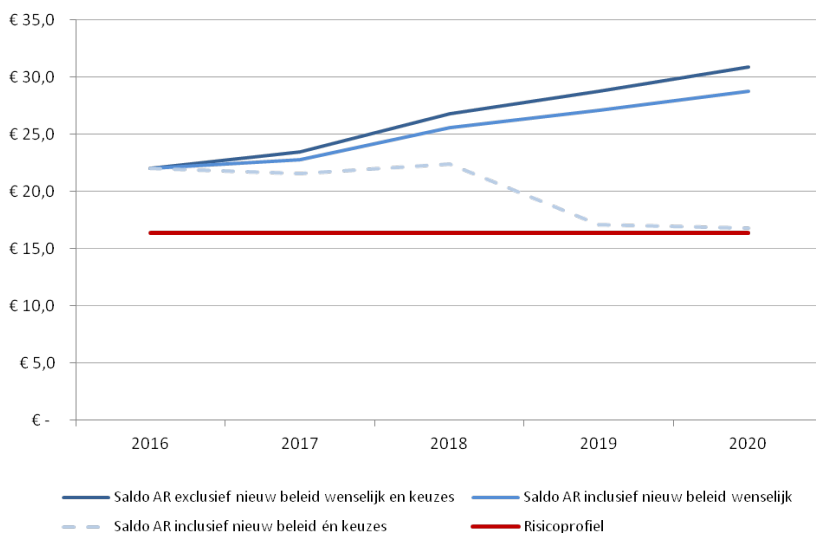
Bij doorrekening van de effecten van deze voorstellen, ontstaat er een ander beeld. In de wetenschap dat een aantal ontwikkelingen nog niet in geld uitgedrukt kan worden (en dus p.m. zijn opgenomen) kan geconstateerd worden dat de jaren 2017 en 2018 een relatief klein positief saldo kennen en daarmee erg kwetsbaar zijn. De mogelijkheid dat één van deze jaren incidenteel negatief uitkomt is niet ondenkbaar. Een incidenteel negatief begrotingssaldo hoeft op zichzelf echter geen probleem te zijn. Het meerjarig perspectief is immers (vooralsnog) positief. Wel zullen er in dat geval keuzes gemaakt moeten worden hoe zo'n tekort opgevangen wordt. Dat kan enerzijds door een extra bijdrage vanuit de algemene reserve; deze wordt in de jaren erna volgens bovenstaand scenario immers weer aangevuld door het

positieve saldo van de navolgende jaren. Anderzijds kan dit door het maken van inhoudelijke keuzes (al dan niet honoreren van de voorgelegde wensen) of het temporiseren van diverse exploitatie en investeringsvoorstellen.

Weerstandsvermogen

Niet alleen het meerjarig exploitatieresultaat is van belang bij de te maken afwegingen. Het weerstandsvermogen van onze gemeente is een essentieel element bij het beoordelen van onze financiële positie en de ruimte die we daar al dan niet in hebben. In het kader van de uitoefening van haar toezichtregime is met de provincie in zijn algemeenheid afgesproken dat de algemene reserve (minimaal) van voldoende omvang is om alle bekende risico's af te dekken. Zoals in de Jaarstukken 2015 is aangegeven, schatten wij deze bekende risico's in op € 16,4 miljoen. Bij het opwerken van de begroting, later dit jaar, zal het risicoprofiel opnieuw geactualiseerd worden, waardoor het meerjarig verloop wellicht nog verschuift.

In onderstaande grafiek is het verwachte verloop van ons algemene reserve (in relatie tot de bekende risico's) weergegeven. Hierbij is uitgegaan van drie situaties. De bovenste lijn geeft het verloop van de reserve aan op basis van alle bekende, verplichte en ontoontkoombare mutaties. In dat geval is te zien, in lijn met eerdere documenten, dat de algemene reserve zeer ruim boven het benodigde niveau blijft. De tweede lijn geeft aan hoe het verloop van de algemene reserve naar verwachting is wanneer alle voorstellen voor nieuw beleid door uw Raad worden overgenomen. Ook in die situatie hoeven we ons geen zorgen te maken over het verloop van de algemene reserve. Anders wordt het wanneer we nu of in een later stadium een aantal extra keuzes (moeten) maken; denk hierbij aan een versnelde afbouw van onze schuldpositie, station Gorinchem Noord of Bastion II. Later in deze Perspectiefnota (relevante ontwikkelingen) wordt hier nader op ingegaan.



Zoals eerder in deze inleiding al een paar keer benoemd, dient rekening gehouden te worden met diverse posten die niet berekenbaar of inschatbaar zijn op dit moment. Deze zijn als p.m. post opgenomen; dit kan om aanzienlijke bedragen gaan. Een toelichting op deze posten volgt verder in deze Perspectiefnota.

Schuldpositie

Vorig jaar is onder de categorie 'te maken keuzes' reeds melding gemaakt van onze schuldpositie. In bovenstaand overzicht is de afbouw van de schuldpositie meegenomen conform het gestelde in de PPN

2016-2019 (extra aflossing van € 2 mln per jaar). Te constateren is dat een afbouw van de schuldpositie in deze omvang een grote druk op ons weerstandsvermogen zet.

In de afgelopen periode is een nadere analyse gemaakt van onze schuldpositie. In vergelijking met andere gemeenten hebben wij een erg hoge schuldpositie. Dit betekent dat we veel rentelasten hebben, maar daarnaast ook een renterisico lopen. De rente is op dit moment immers historisch laag. Met dit risico is in ons risicoprofiel overigens al rekening gehouden. Ter illustratie van onze hoge schuldpositie is in onderstaande afbeelding een aantal kengetallen weergegeven over onze financiële positie in relatie tot het landelijke gemiddelde (bron: waarstaatjegemeente.nl, cijfers 2014).

| Financiële positie | | | |
|---------------------------------------------------|--------------------------|-------------------------------|--------------------------|
| Solvabiliteitsratio | | Exploitatieresultaat | |
| 10,3 % | 31,9 % | 3,7 % | -2,4 % |
| <small>2014 Gorinchem</small> | <small>Nederland</small> | <small>2014 Gorinchem</small> | <small>Nederland</small> |
| Netto schuld per inwoner | | Gorinchem | Nederland |
| <small>2014</small> | | 4.535 | 1.889 |
| | | <small>euro</small> | <small>euro</small> |
| Netto schuldquote incl. uitgeleende gelden | | Gorinchem | Nederland |
| <small>2014</small> | | 107,3 % | 63,3 % |

Geconcludeerd kan worden dat een versnelde aflossing op onze schuldpositie een (verdere) beperking betekent van de (vrije) beleidskeuzes en een (grote(re)) druk zet op het weerstandsvermogen. Verder geloven we niet in een eendimensionale oplossing ; er zijn in relatie tot het verbeteren van onze financiële positie immers meerder knoppen om aan te draaien. Graag gaan we met u in de komende periode het debat aan over de verschillende mogelijkheden om de schuldpositie te verbeteren. Dit debat zullen we verbinden aan de ontwikkelingen rondom de nieuw vast te stellen verordening 212, de nota weerstandsvermogen en het onderwerp balanssturing. In dit debat kunnen we met u het gewenste schuldenlastniveau bepalen, vaststellen op welke wijze we hierop kunnen sturen en hoe we dit gaan monitoren en verantwoorden in de P&C documenten.

Grondexploitaties

In voorgaande perspectiefnota's is uitgebreid(er) ingegaan op de grondexploitaties van de Gemeente Gorinchem en de daarmee samenhangende voorzieningen en de invloed op de algemene reserve en daarmee het weerstandsvermogen. De grondexploitaties worden eenmaal per jaar herzien, dat gebeurt in het kader van de jaarrekening. In dat document treft u een uitgebreide toelichting hierop aan. De financiële consequenties zijn verwerkt in de eerste tussenrapportage 2016. Om dubbelingen te voorkomen is er voor gekozen om in de Perspectiefnota niet opnieuw op de grondexploitaties in te gaan. Het in deze PPN gepresenteerde financiële perspectief (en weerstandsvermogen) is inclusief de meeste recente inzichten vanuit de herzieningen.

Per 2016 is het BBV aangepast. Dit betreft onder andere voorschriften ten aanzien van de rentetoerekening bij grondexploitaties en het afschaffen van de bijdrage aan de voorziening Bovenwijken vanuit grondexploitaties. De financiële consequenties hiervan zijn niet verwerkt in de herziene grondexploitaties per 1-1-2016, maar worden op dit moment nader uitgewerkt. In de Begroting 2017 worden de financiële consequenties van de BBV wijzigingen voor het grondbedrijf meegenomen.

Conclusie

Op basis van de voorliggende informatie kan geconcludeerd worden dat het meerjarig financieel perspectief van Gorinchem voldoende ruimte laat voor het opvangen van alle ontwikkelingen (wettelijk, onontkoombaar), maar ook voor het honoreren van de voorgestelde inhoudelijke keuzes. Daarnaast is, hoewel in 2017 en 2018 kwetsbaar, ook ons meerjarig begrotingssaldo positief. Hierbij wordt nadrukkelijk opgemerkt dat er sprake is van meerdere p.m. posten (met naar verwachting een aanzienlijke omvang), er nog geen rekening is gehouden met een afbouw van onze schuld en ook de effecten van de meicirculaire nog niet zijn meegenomen. In het streven naar een financieel gezonde organisatie en met het oog op onze hoge schuldpositie is en blijft terughoudendheid noodzakelijk. Zeker als we ook nog zien dat er sprake is van een aantal ontwikkelingen en op (korte) termijn te maken keuzes waarvan de financiële omvang zeer onzeker is.

2.2 Ontwikkeling begrotingsaldo

Het meerjarig begrotingssaldo 2017-2020 (= financieel perspectief) ziet er na verwerking van alle voorgestelde mutaties in deze perspectiefnota als volgt uit:

| Begrotingssaldo (bedragen in € ; - = nadeel) | 2017 | 2018 | 2019 | 2020 |
|---------------------------------------------------------------------------------------|------------------|------------------|------------------|------------------|
| Saldo primitieve begroting 2016 | 457.443 | 1.337.309 | 1.720.660 | 1.782.211 |
| <u>Raadsbesluiten na totstandkoming begroting 2016:</u> | | | | |
| Raadsopdracht binnenstad/stadspromotie (2015-1444) | -197.500 | - | - | - |
| Streaming raadsvergaderingen (2015-1445) | p.m. | p.m. | p.m. | p.m. |
| Structurele gevolgen tweede tussenrapportage 2015 (2015-1452) | -28.860 | -22.399 | -22.840 | -521.371 |
| Financiële effecten septembercirculaire gemeentefonds 2015 (2015-1464) | 783.366 | 1.130.576 | 1.177.864 | 2.004.854 |
| Vaststellen GRP 2016-2020 (2015-1463) | 92.000 | 92.000 | 92.000 | 92.000 |
| Actualisatie investeringen (motie 9) (2016-1520) | 838.004 | -496.448 | 63.020 | -3.759 |
| Structurele gevolgen 1e tussenrapportage 2016 | -630.652 | -322.219 | -599.447 | -595.663 |
| Bijgesteld meerjarig begrotingssaldo conform boekwerk 1e tussenrapportage 2016 | 1.313.801 | 1.718.818 | 2.431.257 | 2.758.273 |
| <u>Autonome ontwikkelingen (exploitatie)</u> | | | | |
| 1. Stijging tarieven gemeentelijke belastingen, heffingen en rechten | 243.589 | 243.589 | 243.589 | 243.589 |
| 2. Aanpassing huren | 39.875 | 52.483 | 52.483 | 52.483 |
| 3. Indexering | -133.064 | -129.042 | -128.994 | -129.129 |
| 4. CAO-loonstijging en overige personele lasten | -543.300 | -665.100 | -662.000 | -662.000 |
| 5. Actualisatie bestaande investeringen (mutatie kapitaallasten) | -7.733 | -1.782 | -1.765 | -1.086 |
| 6. Rente-effect | -164.255 | -262.399 | -248.330 | -354.837 |
| <u>Areaaluitbreidingen (exploitatie)</u> | | | | |
| 1. Meeropbrengsten OZB | 131.700 | 131.700 | 131.700 | 131.700 |
| <u>Nieuw beleid: onontkoombaar/onbeïnvloedbaar (investeringen)</u> | | | | |
| 1. Vervangingsplan Facilitaire Zaken | - | - | - | - |
| 2. Investering jaarschijf 2020 I&A | - | - | - | - |
| 3. Vervanging straatmeubilair | 16.442 | 7.839 | -598 | -8.870 |
| 4. Vervanging verkeersborden | 7.873 | 3.406 | -971 | -5.256 |
| 5. Vervanging openbare verlichting | - | - | - | - |
| 6. Investering bruggen, kunstwerken 2020 | - | - | - | - |
| 7. Investering beschoeiing Kriekenmarkt (MOP) | - | - | - | - |

| Begrotingssaldo (bedragen in € ; - = nadeel) | 2017 | 2018 | 2019 | 2020 |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------|-----------------|------------------|------------------|
| <u>Nieuw beleid: wettelijk verplicht (exploitatie)</u> | | | | |
| 1. Voorziening MOP | - | -126.000 | - | -59.000 |
| 2. Invoering Wet op de vennootschapsbelasting (VPB) | p.m. | p.m. | p.m. | p.m. |
| 3. Vernieuwing Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) | p.m. | p.m. | p.m. | p.m. |
| 4. Invoering Omgevingswet | p.m. | p.m. | p.m. | p.m. |
| Totaal mutaties perspectiefnota 2017-2020 m.b.t. autonome ontwikkelingen, areaaluitbreidingen, nieuw beleid: onontkoombaar/onbeïnvloedbaar en nieuw beleid: wettelijk verplicht | -408.873 | -745.306 | -614.885 | -792.407 |
| <hr/> | | | | |
| Geprognosticeerd meerjarig begrotingssaldo t.b.v. aanvragen nieuw beleid: wenselijk in perspectiefnota 2017-2020 | 904.928 | 973.512 | 1.816.372 | 1.965.865 |
| <hr/> | | | | |
| <u>Nieuw beleid: wenselijk (exploitatie)</u> | | | | |
| 1. Onkruidbestrijding op verhardingen | -26.500 | -26.500 | -26.500 | -26.500 |
| 2. Uitvoering fietsplan | -165.000 | - | - | - |
| 3. Huisvesting archeologie | -25.000 | -25.000 | -25.000 | -25.000 |
| 4. Capaciteitsplanning: | | | | |
| 4a: Thema Volksgezondheid | -41.000 | -41.000 | -41.000 | -41.000 |
| 4b: Thema Handhaving | -41.000 | -41.000 | -41.000 | -41.000 |
| 4c: Thema Toerisme en Stads promotie | -41.000 | - | - | - |
| 4d: Thema Bestuursondersteuning en regionale samenwerking | -204.000 | -204.000 | -204.000 | -204.000 |
| 4e: Thema Uitbreiding telefonisten | -51.000 | -51.000 | -51.000 | -51.000 |
| 5. Klant Contact Centrum (KCC) | -75.000 | -75.000 | -75.000 | 75.000 |
| 6. Inwonersbijdrage Gorcumse molens | -11.005 | -11.005 | -11.005 | -11.005 |
| <hr/> | | | | |
| <u>Nieuw beleid: wenselijk (investeringen)</u> | | | | |
| 1. Telefooncentrale 2017 | - | -25.400 | -24.860 | -24.320 |
| 2. Vervanging apparatuur CUR | - | -7.945 | -11.058 | -10.799 |
| Totaal mutaties perspectiefnota 2017-2020 m.b.t. nieuw beleid: wenselijk | -680.505 | -507.850 | -510.423 | -359.624 |
| <hr/> | | | | |
| Geprognosticeerd meerjarig begrotingssaldo na aanvragen perspectiefnota 2017-2020 | 224.423 | 465.662 | 1.305.949 | 1.606.242 |

In bovenstaande tabel zijn zowel de exploitatie- als de investeringsaanvragen opgenomen. Investeringsaanvragen leiden immers tot kapitaallasten en worden daarmee begrotingstechnisch in de exploitatie opgenomen. Voor een overzicht van de investeringsaanvragen en de daarmee samenhangende kapitaallasten wordt verwezen naar hoofdstuk 3 Overzicht nieuwe investeringen.

Hieronder volgt een korte toelichting per mutatie.

Autonome ontwikkelingen

Door het college is aantal uitgangspunten vastgesteld. Die uitgangspunten zijn gehanteerd bij het opstellen van deze Perspectiefnota.

Het gaat om de volgende uitgangspunten:

1. Stijging tarieven gemeentelijke belastingen, heffingen en rechten
2. Aanpassing huren, pachten en recognities
3. Indexering
4. CAO-loonstijging en overige personele lasten
5. Actualisatie bestaande investeringen (mutatie kapitaallasten)
6. Rente-effect

Het doorrekenen van deze uitgangspunten leidt tot de volgende voor- en nadelen:

1. Stijging tarieven gemeentelijke belastingen, heffingen en rechten

De opbrengsten van de verschillende belastingen, heffingen en rechten zijn met 2,4% verhoogd (OZB, RZB, hondenbelasting, precario, leges, markt- en kadegelden). Naast hogere opbrengsten leidt dit (op bescheiden schaal) tot hogere OZB-lasten op de gemeentelijke panden. Per saldo wordt een structureel voordeel van circa € 243.600 verwacht.

2. Aanpassing huren, pachten en recognities

Uitgangspunt voor de ontwikkeling van de huurtarieven van woningen wordt gevormd door het huurprijzenbeleid van VROM, welk beleid door Gorinchem gevolgd wordt. Hierbij vindt beoordeling van geval tot geval plaats. De huren van niet-woningen, pachten en recognities zijn conform de gesloten huur- en pachtovereenkomsten aangepast, c.q. geïndexeerd. Per saldo verwachten wij een structureel voordeel van circa € 40.000 oplopend naar ruim € 50.000.

3. Indexering

De budgetten van de gemeentelijke organisatie zijn met 1,0% verhoogd. Bij de subsidiebudgetten is hierbij tevens rekening gehouden met een eventuele loon- en huurcomponent die in deze budgetten zit. Deze componenten zijn conform de uitgangspunten met 2,2% respectievelijk 2,4% verhoogd. Per saldo ontstaat een structureel nadeel van circa € 130.000. Dit nadeel wordt als stelpost verwerkt in de begroting.

4. CAO-loonstijging en overige personele lasten

De raming van de lonen voor de gemeentelijke organisatie is, vooruitlopend op CAO ontwikkelingen, met de prognose van het CPB (2,2%) verhoogd. Daarnaast zijn diverse mutaties zoals pensioen-afdrachten, periodieken, etc. verwerkt. Per saldo wordt een structureel nadeel van circa € 543.000 oplopend naar ruim € 660.000 verwacht.

5. Actualisatie bestaande investeringen (mutatie kapitaallasten)

De kapitaallasten die gepaard gaan met de actualisatie van de bestaande investeringen blijven nagenoeg gelijk. Voor een overzicht van de investeringsaanvragen en een toelichting daarop wordt verwezen naar hoofdstuk 2 Onderbouwing aanvragen nieuwe investeringen.

6. Rente-effect

Met ingang van 2017 dient op een andere wijze intern rente te worden toegerekend aan bijvoorbeeld investeringen, grondexploitaties en overhead. De gevolgen hiervan worden op dit moment nader

onderzocht en uitgewerkt. Bij het opstellen van de begroting zal pas echt helderheid hierover zijn ontstaan. In afwachting van de nadere uitwerking hebben wij er voor gekozen om het huidige rekenrentepercentage van 2,7% in de perspectiefnota te handhaven.

Areaaluitbreidingen

1. OZB opbrengsten

Als gevolg van areaaluitbreidingen, worden er hogere OZB opbrengsten verwacht (€ 131.700 structureel).

Nieuw beleid: onontkoombaar / onbeïnvloedbaar

1. Vervangingsplannen jaarschijf 2020

Op grond van het reguliere vervangingsbeleid en diverse vastgestelde vervangingsplannen zijn in deze perspectiefnota de financiële consequenties in beeld gebracht voor het jaar 2020. Dit leidt pas in 2021 tot kapitaallasten, waardoor in bovenstaand overzicht geen financieel effect zichtbaar is. Het gaat in deze om diverse vastgestelde vervangingen op het gebied van facilitaire zaken, I&A, openbare verlichting, bruggen (vissteiger Tiende Penninglaan, Annie van Bentumpadbrug en de Top Naeffstraatbrug) en havens (beschoeiing Kriekenmarkt en steiger Oude Merwedeluis).

2. Vervanging straatmeubilair en verkeersborden

In aanvulling op bovenstaande zijn extra middelen nodig ter vervanging van straatmeubilair en verkeersborden. Dit is naar aanleiding van de onlangs door de Raad vastgestelde kwaliteitskaders. Binnen de bestaande budgetten is het niet alle jaren mogelijk het gewenste kwaliteitsniveau te bereiken. In 2017 en 2018 valt er (kapitaallasten)budget vrij, in 2019 en verder zijn extra middelen nodig. Het betreft relatief kleine bedragen.

Nieuw beleid: wettelijk verplicht

1. Voorziening MOP

Na actualisatie van het Meerjaren onderhoudsplan (vastgoed) is gebleken dat er zich in de jaren 2018 en 2020 een tekort in de voorziening voordoet. Dit komt o.a. door extra werkzaamheden aan de havens, meer kosten parkeergarages en meerwerk bij de Boerenstraat en Zusterstraat. Op grond van de wettelijke voorschriften (BBV) mag een voorziening niet negatief zijn. Extra stortingen van respectievelijk € 126.000 en € 59.000 zijn noodzakelijk.

2. Invoering wet Vennootschapsbelasting (VPB)

Als gevolg van de Wet modernisering Vpb-plicht overheidsondernemingen zijn overheidsondernemingen met ingang van 1 januari 2016 belastingplichtig voor de vennootschapsbelasting (VPB). Als gemeente moeten wij zelf inschatten voor welke activiteiten we belastingplichtig worden. Met name voor (delen van) ons grondbedrijf en onze parkeergarages kan het zijn dat we door de zogenaamde ondernemerspoort gaan. Nog dit jaar wordt één en ander verder uitgekristalliseerd. Indien we door de ondernemerspoort gaan heeft dit financiële gevolgen. In samenwerking met het SVLO (Samenwerking Vennootschapsbelasting voor Lokale Overheden) en de Belastingdienst wordt bezien of en zo ja voor welke activiteiten de gemeente Gorinchem vennootschapsbelastingplichtig wordt. Zowel op landelijk niveau als in Gorinchem vinden hierover nog de nodige discussies plaats. Met name ten aanzien van het grondbedrijf laat de uitkomst zich in dit stadium nog moeilijk voorspellen. Vanzelfsprekend zijn onze inspanningen er op gericht de VPB last zo veel als mogelijk te beperken.

3. Invoering BBV

Met ingang van de volgende begrotingscyclus is het vernieuwde Besluit Begroten en Verantwoorden (BBV) van kracht. Achtergrond van de wijzigingen is het streven om het inzicht in de financiële positie en het onderling vergelijken van gemeentelijke begrotingen beter mogelijk te maken. Dit heeft op vele vlakken consequenties. De Raad wordt hierover nog separaat geïnformeerd.

De wijzigingen zijn enerzijds beleidsmatig, zoals het werken met voorgeschreven beleidsindicatoren en taakvelden binnen de begroting en anderzijds financieel technisch van aard. Door diverse stelselwijzigingen en het splitsen van overheadlasten en exploitatielasten door een apart programma of overzicht Overhead, zullen bij het opwerken van de begroting financiële verschillen optreden binnen de diverse programma's. Ook gelden er voortaan strengere regels voor de grondexploitaties; deze sluiten beter aan op de regelgeving voor de vennootschapsbelasting (VPB). Hierbij valt te denken aan op welke wijze rente moet worden berekend over de grondexploitaties en de disconteringsvoet die moet worden gehanteerd in de berekening van de verliesvoorziening voor negatieve grondexploitaties. Ook zal op een andere wijze worden omgegaan met de bijdragen aan de voorziening Bovenwijken.

De BBV wijzigingen worden op dit moment nader onderzocht en uitgewerkt. Het is in deze fase nog niet te voorspellen wat de financiële gevolgen voor de gemeente Gorinchem per saldo zullen zijn.

4. Invoering Omgevingswet

Het Kabinet bereidt een omvangrijke verandering voor van de regelgeving in het ruimtelijk domein. Met de Omgevingswet, die in 2018 in werking treedt, krijgt deze vorm. Door het korte tijdsbestek is dit een traject met hoge dynamiek. Voor gemeenten is de wet een kans om in het fysieke domein lokaal verschil te maken. De financiële consequenties zijn nog niet bekend of in te schatten, maar in 2017 zal de inzet groot zijn om deze wet in te voeren. Daarbij gaat het niet alleen om de inzet van capaciteit, maar bij voorbeeld ook om kosten om de processen te digitaliseren. Op de (langere) termijn wordt overigens verwacht dat de invoering van deze wet zal leiden tot een kostendaling. Bij het opwerken van de begroting 2017 zullen we de te verwachten werkzaamheden en de daarbij behorende uitgaven in beeld brengen en ter besluitvorming aan u voorleggen.

Nieuw beleid: wenselijk (exploitatie)

1. Onkruidbestrijding

In het coalitieakkoord 2014-2018 zijn afspraken gemaakt over onkruidbestrijding zonder de inzet van chemische middelen. Dat is een duurdere wijze van onkruidbestrijding, waarvan is afgesproken te bezien in welke mate dat binnen de bestaande budgetten te realiseren is. Naar aanleiding van de motie 'kwaliteit van de openbare ruimte' van Stadsbelang (9 juli 2015) is de Raad in januari geïnformeerd over de extra kosten van niet chemische onkruidbestrijding in de hele stad (en op het gewenste niveau). Deze kosten worden, conform afspraak, in deze perspectiefnota opgevoerd. Drie varianten zijn doorgerekend. De maximale variant (de hele stad op niveau) kost € 85.000 structureel. De minimale variant (alleen de binnenstad) zal jaarlijks € 17.550 kosten. Voorgesteld wordt te kiezen voor de variant waarbij zowel de binnenstad als de hoofdinfrastructuur op het gewenste niveau worden gebracht. Dit kost jaarlijks € 26.500.

2. Uitvoering fietsplan

Om uitvoering te geven aan het vastgestelde fietsplan zullen in 2017 de nodige maatregelen genomen moeten worden. Het gaat dan enerzijds om nieuwe onderzoeken, een aantal fysieke maatregelen en de inzet van extra communicatiemiddelen op het gebied van fietsveiligheid. Concreet wordt gevraagd om onderzoek te mogen doen naar en uitvoering te geven aan fietsparkeren bij evenementen, onderzoek te doen naar het verbeteren van de fietsveiligheid corridor Concordiaweg. Tevens worden middelen

gevraagd om bij de zelfde corridor al een aantal maatregelen te mogen uitvoeren (quick wins). Bij Oosterblik zal bij toekenning van extra middelen het fietsparkeren fysiek opnieuw worden ingericht.

3. Huisvesting Archeologie

De dienst Archeologie is gehuisvest in een pand dat op korte termijn gesloopt wordt. Herhuisvesting is nodig. De Gemeente is zelfstandig depotbeheerder en daarmee verantwoordelijk voor huisvesting van de dienst Archeologie. De jaarlijkse kosten hiervan worden geschat op € 25.000. De kosten zijn berekend op basis van kale huur vermeerderd met servicekosten, adsl en internet. Op basis van de eisen voor huisvesting is onderzoek gedaan naar mogelijke locaties, waarbij Arkelsedijk 22 als de meest geschikte locatie wordt beoordeeld. De gemeente is zelf verantwoordelijk voor de verhuur van dit pand, wat door zijn aard en indeling lastig verhuurbaar is aan anderen. De definitieve keuze zal op korte termijn aan uw Raad worden voorgelegd.

4. Capaciteitsplanning

Bij de jaarrekening 2015 en de eerste tussenrapportage van 2016, die beiden gelijktijdig met deze perspectiefnota aan de Raad worden voorgelegd, is melding gemaakt van knelpunten bij het uitvoeren van diverse gemeentelijke taken. Het gaat hierbij om capaciteitstekorten om een aantal taken goed uit te kunnen voeren. Uit een uitgebreid opgestelde capaciteitsplanning blijkt dat een deel van deze knelpunten zich in 2017 en verder ook zullen voordoen. Deze structurele gevolgen zitten met name bij gezondheidszorg, handhaving, telefonisten en bestuursondersteuning (griffie, bestuurssecretariaat, en ondersteuning B&W/regionale samenwerking). Om de extra benodigde ambtelijke inzet mogelijk te maken is in 2017 een bedrag van € 378.000 nodig, daarna structureel € 337.000. Daarnaast is eenmalig € 32.500 nodig voor de lokale aanhechting participatiewet. Dit kan echter binnen bestaande budgetten gedekt worden.

5. Klant Contact Centrum

Om de dienstverlening aan de burger te verbeteren wordt er hard gewerkt aan een nieuw Klant Contact Centrum (KCC). Naast de extra inzet van uren (deze worden meegenomen bij de capaciteitsplanning), zijn er extra middelen nodig om de medewerkers op te leiden en te trainen. Daarnaast worden er extra ICT kosten gemaakt; per saldo kost dit voor de jaren 2017 t/m 2019 jaarlijks € 75.000 extra; daar staat tegenover dat er vanaf 2020 een besparing gerealiseerd zal voor jaarlijks eenzelfde bedrag.

6. Inwonersbijdrage Gorinchemse molens

Nu de Gorinchemse molens aan de SIMAV worden overgedragen ligt het voor de hand dat Gorinchem deze organisatie gaat ondersteunen op dezelfde wijze als de andere gemeenten. Dit betekent een verhoging van de thans symbolische subsidie tot een bedrag van 0,31 per inwoner.

Nieuw beleid: wenselijk (investeringen)

1. Telefooncentrale

In het onderhoudsplan Facilitaire Zaken is rekening gehouden met vervanging van de huidige telefooncentrale in 2020. Inmiddels blijkt dat de huidige centrale nu al niet meer geschikt is. In 2017 kunnen wij ons aansluiten bij een landelijke aanbesteding van Gemeenten (uitgevoerd door VNG/King), waarmee we tegen gunstige voorwaarden kunnen investeren in de nieuwe telefooncentrale. De nieuwe telefooncentrale wordt in 10 jaar afgeschreven, waarmee we in de jaren 2018 – 2020 ongeveer € 25.000 per jaar hogere kapitaallasten hebben dan eerder gepland.

2. Vervanging apparatuur Camera Uitlees Ruimte (CUR)

De huidige apparatuur van de CUR is aangeschaft in 2008 en is aan vervanging toe. Dat gebeurt in fases. Met vervanging is in de begroting geen rekening gehouden. Er wordt gewerkt aan een nieuw onderhouds en vervangingsplan; de kosten en noodzaak voor vervanging van de huidige apparatuur zijn al wel in beeld (€ 105.200).

2.3 Verloop saldo algemene reserve

Het meerjarig verloop van de algemene reserve ziet er als volgt uit:

| Saldo algemene reserve (bedragen in € ; - = nadeel) | 2016 | 2017 | 2018 | 2019 | 2020 |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------|-------------------|-------------------|-------------------|-------------------|
| Saldo begin boekjaar | 22.033.749 | 22.785.039 | 25.574.590 | 27.051.322 | |
| <u>Reeds vastgestelde meerjarige mutaties conform begroting 2016 (primitief):</u> | | | | | |
| Mutaties a.g.v. meerjarig begrotingssaldo | 457.443 | 1.337.309 | 1.720.660 | 1.782.211 | |
| Mutaties a.g.v. resultaat grondexploitatie | 544.490 | 301.128 | 3.607 | 11.524 | |
| Overige mutaties | 186.510 | 189.097 | 189.097 | 189.097 | |
| <u>Mutaties na totstandkoming begroting 2016:</u> | | | | | |
| Raadsopdracht binnenstad/stadspromotie (2015-1444) | -197.500 | - | - | - | |
| Streaming raadsvergaderingen (2015-1445) | p.m. | p.m. | p.m. | p.m. | |
| Mutaties tweede tussenrapportage 2015 (2015-1452) | -62.000 | -62.000 | -62.000 | -62.000 | |
| Structurele gevolgen tweede tussenrapportage 2015 (2015-1452) | -28.860 | -22.399 | -22.840 | -521.371 | |
| Financiële effecten septembercirculaire gemeentefonds 2015 (2015-1464) | 783.366 | 1.130.576 | 1.177.864 | 2.004.854 | |
| Vaststellen GRP 2016-2020 (2015-1463) | 92.000 | 92.000 | 92.000 | 92.000 | |
| Actualisatie investeringen (motie 9) (2016-1520) | 838.004 | -496.448 | 63.020 | -3.759 | |
| <u>Eerste tussenrapportage 2016:</u> | | | | | |
| Mutaties opgenomen in de eerste tussenrapportage 2016 | -142.133 | 1.895.664 | 40.079 | 8.349 | |
| Structureel saldo eerste tussenrapportage 2016 | -630.652 | -322.219 | -599.447 | -595.663 | |
| Saldo algemene reserve conform boekwerk 1e turap 2016 | 18.780.160 | | | | |
| <u>Jaarstukken 2015:¹</u> | | | | | |
| Saldo jaarstukken 2015 | 6.758.018 | | | | |
| Voorstellen tot bestemming resultaat 2015 | -3.504.428 | | | | |
| <u>Mutaties perspectiefnota 2017-2020:</u> | | | | | |
| Autonome ontwikkelingen | -564.888 | -762.251 | -745.016 | -850.981 | |
| Areaaluitbreidingen | 131.700 | 131.700 | 131.700 | 131.700 | |
| Nieuw beleid: onontkoombaar/onbeïnvloedbaar | 24.315 | 11.245 | -1.569 | -14.126 | |
| Nieuw beleid: wettelijk verplicht | - | -126.000 | - | -59.000 | |
| Nieuw beleid: wenselijk | -680.505 | -507.850 | -510.423 | -359.624 | |
| Geprognosticeerd saldo algemene reserve ultimo boekjaar na aanvragen perspectiefnota 2017-2020 | 22.033.749 | 22.785.039 | 25.574.590 | 27.051.322 | 28.804.533 |

¹ Bij aanlevering van deze perspectiefnota zijn er rondom de jaarstukken nog onzekerheden met betrekking tot het Sociaal Domein. De Raad is hierover bij aanlevering van de jaarstukken schriftelijk op de hoogte gesteld. Mocht dit leiden tot correcties in de jaarrekening dan hebben deze aanpassingen ook invloed op deze Perspectiefnota. Naar verwachting zullen de wijzigingen niet leiden tot een wezenlijk ander geprognosticeerd verloop van het saldo van de algemene reserve.

2.4 Relevante ontwikkelingen

Naast alle in deze perspectiefnota te nemen besluiten, willen wij u op de hoogte stellen van onderstaande ontwikkelingen. Deze ontwikkelingen zijn relevant bij uw beleidskeuzes, omdat ze een wezenlijke invloed gaan hebben op de hoogte van de algemene reserve en daarmee het weerstandvermogen.

Het betreft een tweetal categoriën. Ten eerste gaat het om risico's en kansen die in de meest recente risicoparagraaf (jaarverslag) nog niet zijn opgenomen. Ten tweede betreft het nieuw beleid (wensen) waarvan het nog niet opportuun is om daar nu in de perspectiefnota een besluit over te nemen. Dit komt omdat nog niet voldoende duidelijk is of deze ontwikkelingen daadwerkelijk tot een voorstel gaan leiden, maar ook omdat de termijn van uitvoering of de bedragen die er mee gemoeid zijn nog zeer onzeker zijn. Deze voorstellen leiden tot toekomstige keuzes.

| Relevante ontwikkelingen (bedragen in € ; stand ultimo boekjaar) | 2017 | 2018 | 2019 | 2020 |
|---------------------------------------------------------------------|-------------------|-------------------|-------------------|-------------------|
| <u>Nieuwe risico's en kansen</u> | | | | |
| 1. Splitsing energie | p.m. | p.m. | p.m. | p.m. |
| 2. Bijdrage Veiligheidsregio - brandweezorg | p.m. | p.m. | p.m. | p.m. |
| Subtotaal nieuwe risico's en kansen | p.m. | p.m. | p.m. | p.m. |
| <u>Toekomstige keuzes</u> | | | | |
| 3. Bastion II | - | - | -2.000.000 | - |
| 4. Station Gorinchem Noord / Papland | - | - | -2.800.000 | - |
| 5. Afbouw schuldpositie | -2.000.000 | -2.000.000 | -2.000.000 | -2.000.000 |
| 6. Vrijval bestemmingsreserve Ruimte voor de Rivier | 798.000 | - | - | - |
| 7. Huis van Inspiratie (investering) | p.m. | p.m. | p.m. | p.m. |
| 8. Elzenhof (investering) | p.m. | p.m. | p.m. | p.m. |
| 9. Uitvoering nieuw speelruimteplan (investering) | p.m. | p.m. | p.m. | p.m. |
| 10. Natuurcentrum | p.m. | p.m. | p.m. | p.m. |
| 11. Beleidsregel sport | p.m. | - | - | - |
| Subtotaal toekomstige keuzes | -1.202.000 | -2.000.000 | -6.800.000 | -2.000.000 |
| Totaal relevante ontwikkelingen | -1.202.000 | -2.000.000 | -6.800.000 | -2.000.000 |

Indien de geschetste ontwikkelingen, die hieronder nader worden toegelicht, leiden tot daadwerkelijke besluiten, zullen deze op de gebruikelijke wijze worden voorgelegd aan de Raad.

Toelichting op de geschetste relevante ontwikkelingen

1. Splitsing energie

In het kader van een te verwachten wetswijziging (Wet Stroom) heeft Eneco aangekondigd de voorbereidingen op een splitsing te intensiveren. Eneco neemt, in samenwerking met de gemeentelijke aandeelhouders, maatregelen om ervoor te zorgen dat splitsing uiterlijk per 31 januari 2017 gerealiseerd kan zijn. Het uitgangspunt van splitsing van Eneco Groep is dat er twee zelfstandige toekomstbestendige bedrijven ontstaan. Er zal een knip worden gemaakt tussen het energiebedrijf Eneco en het netwerkbedrijf Stedin.

Er wordt een splitsingsplan opgesteld en deze zomer ontvangen we, als aandeelhouder, een informatiepakket met daarin de hoofdlijnen van de effecten van de splitsing van Eneco Groep en het toekomstperspectief van het netwerkbedrijf en het energiebedrijf. Het raadstraject staat in het 3e of 4e kwartaal van 2016 gepland.

De gemeente Gorinchem heeft een belang van 0,68% in (het aandelenkapitaal van) Eneco. Structureel hebben wij in onze exploitatie een dividend van € 600.000 geraamd. De verwachting is dat een splitsing de hoogte van de dividenduitkering onder druk zet. Derhalve is hier een p.m. post voor opgenomen in de perspectiefnota.

2. Bijdrage Veiligheidsregio - brandweerzorg

Bij de overgang van de brandweer en later de kazerne naar de veiligheidsregio is afgesproken de bijdrage aan de veiligheidsregio voorlopig te baseren op de historische kosten per gemeente. In 2017 zal de veiligheidsregio waarschijnlijk besluiten over een meer objectieve kostenverdeling over de gemeenten. Bij die herverdeling zal Gorinchem hoogst waarschijnlijk een nog niet te bepalen structureel nadeel lijden, omdat brandweerzorg in verstedelijkt gebied relatief goedkoop is.

3. Bastion II

In maart 2007 heeft de gemeenteraad de kaders vastgesteld, waarbinnen de (her)ontwikkeling van de locatie Bastion II en omgeving (Kweeklust) moet worden gerealiseerd. Op basis van deze kaders is aanvankelijk in samenwerking met een extern bureau een ambitieus plan gemaakt. Ingehaald door de tijd is dit plan vervangen door een eenvoudiger alternatief, ten behoeve waarvan een bijdrage van de kant van de gemeente gewenst was van circa € 2 miljoen. De realisatie van dit alternatief is tot op heden niet mogelijk gebleken vanwege het ontbreken van de daartoe benodigde middelen bij de betrokken partners Poort 6 en de gemeente. Nu er financiële mogelijkheden lijken te ontstaan, is het gewenst weer rekening te gaan houden met de (her)ontwikkeling van Bastion II e.o. De locatie achten wij van groot belang voor de verdere ontwikkeling van de binnenstad.

4. Station Gorinchem Noord / Papland

Met betrekking tot de aanleg van station Gorinchem Noord / Papland op de Merwedelingelijn is besloten dat de aanleg daarvan wordt uitgesteld en in principe 'meeloopt' met de ontwikkeling van bedrijventerrein Groote Haar. Dit uitgangspunt impliceert dat in 2019 rekening gehouden moet worden met de kosten die met de aanleg van dit station gemoeid zijn. Op basis van in 2014 gemaakte berekeningen, waarbij uitgegaan is van prijzen van dat moment, is vastgesteld dat er sprake was van een tekort van circa € 2,8 miljoen.

5. Afbouw schuldenpositie

In de financiële beschouwing, eerder in deze perspectiefnota, is uitgebreid ingegaan op deze post.

6. Vrijval bestemmingsreserve Ruimte voor de Rivier

Het project Uiterwaardvergraving Avelingen is gereed; het project is op 27 maart 2014 opgeleverd. De doelstellingen ten aanzien van de hoogwaterveiligheid en ruimtelijke kwaliteit zijn gehaald. Van de met de Minister overeengekomen bestemmingsreserve Risicotoeslag Ruimte voor de Rivier resteert na realisatie € 1.003.000. De gedachte bestaat hiervan € 205.000 te reserveren ten behoeve van nog te verwachten uitgaven en het restant van € 798.000 toe te voegen aan de algemene reserve. In het najaar zal de raad een voorstel hiertoe worden voorgelegd. Het bedrag kan nog wijzigen in het licht van de onderhandelingen die nog lopen met Rijkswaterstaat over de kosten van het baggeren.

7. Huis van Inspiratie

Voor de ontwikkeling van het Huis van Inspiratie worden frictiekosten verwacht. Hoe hoog deze zullen zijn is nog niet duidelijk; daarvoor moeten de uitkomsten van het bouwkundig onderzoek afgewacht worden.

Gestreefd wordt om uiterlijk bij de begroting 2017 inzicht te hebben in de te maken kosten voor 2017. Het gaat om een budget voor de fysieke realisatie.

8. Elzenhof

De Elzenhof is als wijkvoorziening een gedateerde accommodatie. In 2016 zal de keuze gemaakt moeten worden of wordt overgegaan tot sloop of dat de Elzenhof op de huidige plaats behouden blijft. Dat laatste vraagt om opknappen van het pand en aanpassen aan de eisen van de tijd. In beide gevallen zal een investeringsbudget benodigd zijn.

9. Uitvoering Nieuw Speelruimteplan

In de komende jaren wordt uitvoering gegeven aan het nieuwe speelruimteplan 2016-2025 (in concept gereed). Dat betekent met name dat bestaande speelplekken omgevormd moeten worden naar het nieuwe streefbeeld. Bij positieve besluitvorming over dit speelruimteplan zijn er extra middelen nodig om deze nieuwe speelplekken in te richten. Er zijn nog geen bedragen bekend wat de implementatie van het speelruimteplan gaat kosten.

10. Natuurcentrum

Het Van Andel-Spruijt Natuurcentrum (verder: NC) kent al geruime tijd een financieel onzekere positie. Om hieraan het hoofd bieden is een nieuw businessplan opgesteld. Door het nieuwe bestuur en de interim-directeur wordt dit plan vertaald in een actueel en realistisch meerjarenperspectief en een meerjarenbegroting. Naar het zich laat aanzien lijkt het vooralsnog niet mogelijk om op eigen kracht een geheel sluitende meerjarenbegroting op te stellen. In het coalitieakkoord 2014-2018 hebben wij het uitgangspunt opgenomen het NC in stand te houden, omdat het NC een belangrijke spil vormt in het mede realiseren van de natuur en milieuactiviteiten van de gemeente. Tegen deze achtergrond zijn wij in gesprek met het NC om te bezien of onze jaarlijkse bijdrage eventueel verhoogd kan en moet worden. Omdat deze gesprekken nog niet zijn afgerond is deze bijdrage vooralsnog op p.m. geraamd.

11. Beleidsregel sport

Met het vaststellen van de beleidsregel sport in 2016 zijn de uitgangspunten voor het aanleggen van kunstgrasvelden bij sportverenigingen helder gemaakt. Dit heeft consequenties voor sportverenigingen die op basis van de normen gesteld door de diverse sportbonden recht hebben op capaciteitsuitbreiding. In 2016 geldt dit voor de voetbalverenigingen VV Unitas en VV GJS. In 2017 gaat het om de hockeyvereniging Rapid. De kosten zijn nog niet duidelijk. Besluitvorming wordt separaat voorgelegd.

Indien alle bovengenoemde relevante ontwikkelingen zich voordoen, ziet het verloop van het saldo van de algemene reserve er als volgt uit:

| Saldo algemene reserve (bedragen in € ; - = nadeel) | 2016 | 2017 | 2018 | 2019 | 2020 |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------|-------------------|-------------------|-------------------|-------------------|
| Saldo begin boekjaar | 22.033.749 | 21.583.039 | 22.372.590 | 17.049.322 | |
| <u>Reeds vastgestelde meerjarige mutaties conform begroting 2016 (primitief):</u> | | | | | |
| Mutaties a.g.v. meerjarig begrotingsaldo | 457.443 | 1.337.309 | 1.720.660 | 1.782.211 | |
| Mutaties a.g.v. resultaat grondexploitaties | 544.490 | 301.128 | 3.607 | 11.524 | |
| Overige mutaties | 186.510 | 189.097 | 189.097 | 189.097 | |
| <u>Mutaties na totstandkoming begroting 2016:</u> | | | | | |
| Raadsopdracht binnenstad/stadspromotie (2015-1444) | -197.500 | - | - | - | |
| Streaming raadsvergaderingen (2015-1445) | p.m. | p.m. | p.m. | p.m. | |
| Mutaties tweede tussenrapportage 2015 (2015-1452) | -62.000 | -62.000 | -62.000 | -62.000 | |
| Structurele gevolgen tweede tussenrapportage 2015 (2015-1452) | -28.860 | -22.399 | -22.840 | -521.371 | |
| Financiële effecten septembercirculaire gemeentefonds 2015 (2015-1464) | 783.366 | 1.130.576 | 1.177.864 | 2.004.854 | |
| Vaststellen GRP 2016-2020 (2015-1463) | 92.000 | 92.000 | 92.000 | 92.000 | |
| Actualisatie investeringen (motie 9) (2016-1520) | 838.004 | -496.448 | 63.020 | -3.759 | |
| <u>Eerste tussenrapportage 2016:</u> | | | | | |
| Mutaties opgenomen in de eerste tussenrapportage 2016 | -142.133 | 1.895.664 | 40.079 | 8.349 | |
| Structureel saldo eerste tussenrapportage 2016 | -630.652 | -322.219 | -599.447 | -595.663 | |
| Saldo algemene reserve conform boekwerk 1e turap 2016 | 18.780.160 | | | | |
| <u>Jaarstukken 2015:¹</u> | | | | | |
| Saldo jaarstukken 2015 | 6.758.018 | | | | |
| Voorstellen tot bestemming resultaat 2015 | -3.504.428 | | | | |
| <u>Mutaties perspectiefnota 2017-2020:</u> | | | | | |
| Autonome ontwikkelingen | -564.888 | -762.251 | -745.016 | -850.981 | |
| Areaaluitbreidingen | 131.700 | 131.700 | 131.700 | 131.700 | |
| Nieuw beleid: onontkoombaar/onbeïnvloedbaar | 24.315 | 11.245 | -1.569 | -14.126 | |
| Nieuw beleid: wettelijk verplicht | - | -126.000 | - | -59.000 | |
| Nieuw beleid: wenselijk | -680.505 | -507.850 | -510.423 | -359.624 | |
| <u>Relevante ontwikkelingen:</u> | | | | | |
| Nieuwe risico's en kansen | | p.m. | p.m. | p.m. | p.m. |
| Toekomstige keuzes | -1.202.000 | -2.000.000 | -6.800.000 | -2.000.000 | |
| Geprognosticeerd saldo algemene reserve ultimo boekjaar na aanvragen perspectiefnota 2017-2020 | 22.033.749 | 21.583.039 | 22.372.590 | 17.049.322 | 16.802.533 |

¹ Bij aanlevering van deze perspectiefnota zijn er rondom de jaarstukken nog onzekerheden met betrekking tot het Sociaal Domein. De Raad is hierover bij aanlevering van de jaarstukken schriftelijk op de hoogte gesteld. Mocht dit leiden tot correcties in de jaarrekening dan hebben deze aanpassingen ook invloed op deze Perspectiefnota. Naar verwachting zullen de wijzigingen niet leiden tot een wezenlijk ander geprognosticeerd verloop van het saldo van de algemene reserve.

De stand van de algemene reserve zoals hierboven gepresenteerd moet afgezet worden tegen het reeds bekende - bij de jaarstukken 2015 gepresenteerde - risicoprofiel van € 16,4 miljoen.

Wij stellen u voor kennis te nemen van de hierboven genoemde ontwikkelingen in relatie tot de invloed hiervan op het weerstandsvermogen. De risico's zullen bij het opwerken van de begroting opgenomen worden in de risicoparagraaf, waarmee een actueel beeld ontstaat op basis van de in deze perspectiefnota genomen besluiten en de meeste actuele kennis van de risico's en kansen.

3 Overzicht nieuwe investeringen

In deze perspectiefnota worden een aantal nieuwe investeringen voorgesteld. In hoofdstuk 2.2 Financiële ontwikkeling - ontwikkeling begrotingssaldo zijn de kapitaallasten van deze nieuwe investeringen al opgenomen. Tevens is hier een omschrijving gegeven van de betreffende investeringen. Voor de volledigheid treft u onderstaand een overzicht aan van alle nieuw voorgestelde investeringen inclusief de investeringsbedragen die met deze investeringen gemoeid zijn over de jaren heen.

| Investeringskredieten (bedragen in €) | 2017 | 2018 | 2019 | 2020 | Totaal |
|---------------------------------------|----------------|----------------|----------------|------------------|------------------|
| Vervangingsplan Facilitaire Zaken | - | - | - | 84.000 | 84.000 |
| Investering jaarschijf 2020 I&A | - | - | - | 361.000 | 361.000 |
| Vervanging straatmeubilair | 91.843 | 91.843 | 91.843 | 91.843 | 367.372 |
| Vervanging verkeersborden | 40.490 | 40.490 | 40.490 | 40.490 | 161.960 |
| Vervanging openbare verlichting | - | - | - | 158.620 | 158.620 |
| Investering bruggen, kunstwerken | - | - | - | 87.045 | 87.045 |
| Investering beschoeiing Kriekenmarkt | - | - | - | 141.710 | 141.710 |
| Telefooncentrale 2017 | 200.000 | - | - | - | 200.000 |
| Vervanging apparatuur CUR | 35.000 | 26.000 | - | 44.200 | 105.200 |
| Totaal investeringskredieten | 367.333 | 158.333 | 132.333 | 1.008.908 | 1.666.907 |

De in bovenstaande tabel gepresenteerde nieuwe investeringen leiden in de perspectiefnota tot mutaties in kapitaallasten (= rente plus afschrijvingen). In de tabel op de volgende pagina zijn deze kapitaallasten per investering weergegeven.

| Kapitaallasten investeringskredieten (bedragen in €) | 2017 | | | | 2018 | | | | 2019 | | | | 2020 | | | |
|------------------------------------------------------------|----------|----------|----------|---------------|--------------|---------------|---------------|---------------|---------------|---------------|---------------|---------------|---------|-------|--------|--|
| | Afschr. | Rente | Totaal | Afschr. | Rente | Totaal | Afschr. | Rente | Totaal | Afschr. | Rente | Totaal | Afschr. | Rente | Totaal | |
| | | | | | | | | | | | | | | | | |
| Vervangingsplan Facilitaire Zaken | - | - | - | - | - | - | - | - | - | - | - | - | - | - | - | |
| Investering jaarschijf 2020 I&A | - | - | - | - | - | - | - | - | - | - | - | - | - | - | - | |
| Vervanging straatmeubilair | - | - | - | 6.123 | 2.480 | 8.603 | 12.246 | 4.794 | 17.040 | 18.369 | 6.943 | 25.312 | | | | |
| Vervanging verkeersborden | - | - | - | 3.374 | 1.093 | 4.467 | 6.748 | 2.095 | 8.844 | 10.123 | 3.006 | 13.129 | | | | |
| Vervanging openbare verlichting | - | - | - | - | - | - | - | - | - | - | - | - | | | | |
| Investering bruggen, kunstwerken | - | - | - | - | - | - | - | - | - | - | - | - | | | | |
| Investering beschoeiing Kriekenmarkt | - | - | - | - | - | - | - | - | - | - | - | - | | | | |
| Telefooncentrale 2017 | - | - | - | 20.000 | 5.400 | 25.400 | 20.000 | 4.860 | 24.860 | 20.000 | 4.320 | 24.320 | | | | |
| Vervanging apparatuur CUR | - | - | - | 7.000 | 945 | 7.945 | 9.600 | 1.458 | 11.058 | 9.600 | 1.199 | 10.799 | | | | |
| Totaal | - | - | - | 36.497 | 9.918 | 46.415 | 48.594 | 13.208 | 61.802 | 58.091 | 15.469 | 73.560 | | | | |

4 Raadsvoorstel (2016-1622)

Wij stellen voor om:

1. Voor het opwerken van de begroting 2017 de volgende uitgangspunten te hanteren:
 1. CAO-loonstijging: CAO aanhouden, na reikwijdte CAO 2,2% voor de gemeentelijke organisatie en gesubsidieerde instellingen, conform raming CPB;
 2. Prijsstijging: 0,9% conform raming CPB;
 3. Tarieven voor onroerende en roerende zaakbelasting, hondenbelasting, precariobelasting, leges (voor zover niet aan een maximum gebonden) en markt- en kadegelden: doorzetten van de bestendige gedragslijn, wat neerkomt op een stijging van 2,4% (= gemiddeld gewogen prijsindexcijfer CPB van 1,4% + opslag 1,0%);
 4. Tarieven rioolbelasting, afvalstoffenheffing, begrafenisrechten: tariefsontwikkeling op basis van kostendekkendheid;
 5. Tarieven parkeren, Veerdienst en Linge haven: voor 2017 vooralsnog niet uit te gaan van tariefsstijgingen;
 6. Tarief naheffingsaanslag parkeerbelasting: vooralsnog voor 2017 € 60;
 7. Raming van het aantal inwoners per 1 januari 2017: 35.500;
 8. Raming van het aantal woonruimten per 1 januari 2017: 16.400;
 9. Huren woningen: uitgaan van de mogelijkheden en richtlijnen uit de circulaire Huurprijsbeleid 1 juli 2016 t/m 30 juni 2017 van het ministerie van BZK (circulaire d.d. 16-02-2016);
 10. Huren niet-woningen: de bepalingen terzake uit de gesloten huurovereenkomsten volgen (wat in de regel neerkomt op een tariefsontwikkeling op basis van de CPI-index alle huishoudens);
 11. Interne rekenrente: rentepercentage 2,7%.
2. De Perspectiefnota 2017-2020 vast te stellen, inclusief de daarin opgenomen nieuwe investeringen vermeld in hoofdstuk 3.
3. De in deze Perspectiefnota 2017-2020 opgenomen mutaties (= mutaties autonome ontwikkelingen, areaaluitbreidingen, nieuw beleid onontkoombaar / onbeïnvloedbaar, nieuw beleid wettelijk verplicht en nieuw beleid wenselijk) te verwerken in een begrotingswijziging en mee te nemen bij het opwerken van de begroting 2017.

Burgemeester en wethouders van Gorinchem,

de secretaris,

de burgemeester

5 Raadsbesluit (2016-1622)

De gemeenteraad van Gorinchem,

Gelet op het voorstel van het college van burgemeester en wethouders van 31 mei 2016,
Gelet op de wettelijke bepalingen ex artikel 212 Gemeentewet,

Besluit:

1. Voor het opwerken van de begroting 2017 de volgende uitgangspunten te hanteren:
 1. CAO-loonstijging: CAO aanhouden, na reikwijdte CAO 2,2% voor de gemeentelijke organisatie en gesubsidieerde instellingen, conform raming CPB;
 2. Prijsstijging: 0,9% conform raming CPB;
 3. Tarieven voor onroerende en roerende zaakbelasting, hondenbelasting, precariobelasting, leges (voor zover niet aan een maximum gebonden) en markt- en kadegelden: doorzetten van de bestendige gedragslijn, wat neerkomt op een stijging van 2,4% (= gemiddeld gewogen prijsindexcijfer CPB van 1,4% + opslag van 1,0%);
 4. Tarieven rioolbelasting, afvalstoffenheffing, begrafenisrechten: tariefsontwikkeling op basis van kostendekkendheid;
 5. Tarieven parkeren, Veerdienst en Linge haven: voor 2017 vooralsnog niet uit te gaan van tariefsstijgingen;
 6. Tarief naheffingsaanslag parkeerbelasting: vooralsnog voor 2017 € 60;
 7. Raming van het aantal inwoners per 1 januari 2017: 35.500;
 8. Raming van het aantal woonruimten per 1 januari 2017: 16.400;
 9. Huren woningen: uitgaan van de mogelijkheden en richtlijnen uit de circulaire Huurprijsbeleid 1 juli 2016 t/m 30 juni 2017 van het ministerie van BZK (circulaire d.d. 16-02-2016);
 10. Huren niet-woningen: de bepalingen terzake uit de gesloten huurovereenkomsten volgen (wat in de regel neerkomt op een tariefsontwikkeling op basis van de CPI-index alle huishoudens);
 11. Interne rekenrente: rentepercentage 2,7%.
2. De Perspectiefnota 2017-2020 vast te stellen, inclusief de daarin opgenomen nieuwe investeringen vermeld in hoofdstuk 3.
3. De in deze Perspectiefnota 2017-2020 opgenomen mutaties (= mutaties autonome ontwikkelingen, areaaluitbreidingen, nieuw beleid onontkoombaar / onbeïnvloedbaar, nieuw beleid wettelijk verplicht en nieuw beleid wenselijk) te verwerken in een begrotingswijziging en mee te nemen bij het opwerken van de begroting 2017.

Aldus besloten in de vergadering van de raad van Gorinchem van 7 juli 2016,

de griffier,

de voorzitter,

Gemeente Gorinchem

Bezoekadres

Stadhuisplein 1
4205 AZ Gorinchem

Postadres

Postbus 108
4200 AC Gorinchem

Telefoon: (0183) 65 95 95

Fax: (0183) 63 05 40

E-mail: gemeente@gorinchem.nl

Website: www.gorinchem.nl